

Förskolans arbete med jämställdhet

Övergripande syfte och avsikt

- Syftet är att belysa om barnen erbjuds en förskoleverksamhet där flickor och pojkar får möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsmönster och könsroller.
- Avsikten är att lyfta fram betydelsebärande kvalitetsaspekter, beskriva vad frånvaron av ett aktivt jämställdhetsarbete kan få för konsekvens samt lyfta fram goda exempel.

Resultat i korthet

- Personalen vid flertalet granskade förskolor arbetar inte systematiskt utifrån ett genusperspektiv vid genomförande av aktiviteter, planering av miljö och material samt i samtal om förhållningssätt.
- Personalen vid majoriteten (85 %) av förskolorna arbetar med att ge flickor och pojkar samma möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen.
- Personalen vid ungefär hälften av förskolorna vägleder inte pojkar och flickor så att deras möjlighet att pröva olika miljöer och material breddas och varieras, särskilt inte i den fria leken.
- Drygt tre fjärdedelar av granskade huvudmän och förskolechefer ger inte tillräckliga förutsättningar för arbetet med att motverka traditionella könsmönster och könsroller.

Fortsättning resultat

- På förskole- och huvudmannanivå är det drygt tre fjärdedelar som inte inkluderar förskolans jämställdhetsuppdrag i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Drygt tre fjärdedelar av förskolecheferna inkluderar inte jämställdhet i det pedagogiska ledarskapet.
- Personalen vid tre av fyra förskolor uppger att de inte har tillräcklig kompetens att på vetenskaplig grund och utifrån beprövad erfarenhet kunna utföra jämställdhetsuppdraget.
- Personalen vid tre av fyra förskolor uppger att reflektionstiden inte inkluderar jämställdhetsuppdraget.

Slutsatser

- Huvudmän och förskolechefer behöver inkludera och tydliggöra förskolans jämställdhetsuppdrag i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Förskolechefer behöver ge personalen kompetensutveckling samt möjlighet till reflektion så att de på vetenskaplig grund och utifrån beprövad erfarenhet kan utveckla ett aktivt och systematiskt jämställdhetsarbete med utgångspunkt i läroplanens uppdrag.
- Personalen i förskolan behöver bli mer förtrogen med och gemensamt tolka jämställdhetsuppdraget i förskolans läroplan.
- Personalen i förskolan behöver i större utsträckning vägleda pojkar och flickor så att deras möjligheter att pröva olika miljöer och material breddas och varieras så att de får nya insikter utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Risker med ett omedvetet/osystematiskt jämställdhetsarbete

- Könstereotypa föreställningar kan reproduceras och öka istället för att de synliggörs och ifrågasätts.
- Bli något som "vissa" driver på egen hand istället för att det genomsyrar hela verksamheten.
- Att personal tidvis inte alls eller i mindre utsträckning kritiskt granskar sina egna värderingar, förhållningssätt och föreställningar om kön.
- Invanda könsnormer och könsstrukturer kan föras vidare till barnen, exempelvis om vad som är normala kompetenser och intressen för kvinnor respektive män.
- Att det bland annat kan påverka barns kommande val av utbildning och eventuellt också för kommande yrkesval och villkor i arbetslivet.

Förskolans specifika jämställdhetsuppdrag

Vuxnas sätt att bemöta flickor och pojkar liksom de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma flickors och pojkars uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska motverka traditionella könsmönster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller (s. 5 i Läroplanen för förskolan)

Avgränsningar och metod

- Sammanlagt 36 förskolor, varav 30 kommunala och 6 fristående
- Verksamhetsobservationer, totalt 305 timmar
- Intervjuer med företrädare för 24 huvudmän
- Intervjuer med 36 förskolechefer
- Intervjuer med 36 arbetslag
- Intervjuer med fokusgrupper vid flertalet besökta förskolor
- Självvärdering, personal vid besökta avdelningar
- Dokumentstudier

Avslutningsvis

- Jämställdhet, som grundläggande demokratiskt värde, ska både gestaltas och förmedlas i förskolan.
- Det är ett tämligen osystematiskt jämställdhetsarbete som sker i förskolorna och det finns en risk att stereotypa könsnormer och könsstrukturer förs vidare till barnen.
- Det finns dock ett aktivt arbete och engagemang för alla barns lika värde, individen och likabehandling.